

64

yapı

İÇİNDEKİLER

2	Haberler
15	Yapı Malzemesi Rehberi
26 Ye YAOXIAN	Çin Yapı Endüstrisi, Günümüz ve Gelecek
30 K. MINOHARA	Kent Planlaması ve Konut Sanayii
32 Kudret BABAN	Toplu Konut Fonu Uygulaması Döneminde İnşaat Malzemesi Sanayinin Durumu
39 Ö. GÜLSEN, A. GÜLSEN, E. GÖKÇE	Ev Mimarisinin Gelişimine Örneklerle Bir Bakış

yapı

Sayı: 64

1985/6

YAPI-ENDÜSTRİ MERKEZİ'NCE İKİ AYDA BİR YAYIMLANAN KÜLTÜR VE ENDÜSTRİ DERGİSİ

SAHİBİ/*publisher*: Yapı-Endüstri Merkezi adına DOĞAN HASOL
YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ/*editor*: DOĞAN HASOL
YAZI İŞLERİ MÜDÜR YARDIMCISI/*associated editor*: AYLA GÜLSEN
YAZI KURULU/*editorial staff*:
DOĞAN HASOL, Prof. Dr. BÜLENT ÖZER
YAZI İŞLERİ SEKRETERİ/*editorial secretary*: AYŞE HASOL
İDARİ İŞLER VE REKLAM YÖNETİCİSİ /*advertisement manager*: SAADET ALTINAY

YAZI VE YÖNETİM BÜROSU /*editorship and administration office*:
Cumhuriyet Caddesi 329. Harbiye-İstanbul, Tel: 147 41 85 - 148 48 14

Yayımlanan yazılardaki düşünceler yazarlarına ait olup, YAPI dergisini bağlamaz.
Kaynak gösterilerek yazılardan alıntı yapılabilir.

SAYISI/*single copy*: 250 TL (K.D.V. dahil)
YILLIK ABONMAN/*annual subscription rate*: 1500 TL.
DIŞ ÜLKELELER/*to abroad*: 3000 TL.

DİZGİ: Özyalçın Dizgi Servisi
BASKI: Ünal Ofset

Kapak/*cover*: Ömer GÜLSEN

Ev Mimarisinin Yüzyılımızdaki Gelişimine Örneklerle Bir Bakış

19. Yüzyıl'da özellikle geçmişten kaynaklanan eklektisist davranış kendisini ev mimarisinde de oldukça etkili bir biçimde hissettirmiştir. Ortaya çıkan bu taklitçi ve abartılı süsleme anlayışı mimarlar arasında çeşitli tepkilere yol açmıştır. Bir grup mimar bu Eklektisizm'e geçmişte hiç benzeri görülmemiş yepyeni bir üslûpla, Art Nouveau'yla karşı çıkarken, yine de süslemeci ve biçimci anlayıştan kurtulamamıştır.

İlk olarak 1910 yılında, Adolf Loos Steiner Evi'nde yalın ve rasyonel bir anlayışın savunuculuğunu yaparken, aynı zamanda Art Nouveau akımına karşı bir süreden beri söz konusu olan sadelik arayışlarına da cevap getirmiştir.

Birinci Dünya Savaşı'nın neden olduğu konut probleminin çözümlenmesine yönelik çabaların yanısıra, her alanda girişilen kalkınma hareketi de, çabuk ve basit üretim nedenlerinin de etkisiyle, rasyonel mimarlığın en önemli çıkış noktasını oluşturmuştur.

Özellikle 1919 yılında Walter Gropius tarafından kurulan Bauhaus toplumu

gerçek ihtiyaçlarına - onun imkânlarını gözardı etmeden - cevap verecek rasyonalist ve pürist bir ev mimarisini benimsemiştir.

1927 yılında Stuttgart'ta tamamlanan Weissenhof Sitesi'nde Le Corbusier, Walter Gropius, Mies van der Rohe gibi ünlü mimarların Bauhaus anlayışında gerçekleştirdikleri konutlar bu akımın benimsenmesinde büyük rol oynamıştır.

Bauhaus'un bütün bu ağırlığına rağmen, bazı mimarlar bu anlayıştan uzaklaşarak geçmişin mimarî elemanlarını kendisinde toplayan, o dönemlere atıflarda bulunan ve böylelikle 19. Yüzyıl Eklektisizm'inin ruhunu canlı tutan evler gerçekleştirmede direnmişlerdir. Küçük-burjuvazi zevkinin belirleyici niteliğini yansıtan türdeki çalışmalar, daha sonra Post-Modernizm'le yeniden önem kazanacaktır.

Rahatlayan şartlara bağlı olarak, yine aynı yıllarda, sözcüğü Alvar Aalto Rasyonalizm'in çözümlüşünün öncülüğünü yapmış, doğal malzeme kullandığı konutlarında oldukça serbest, genellikle dikaçısai biçimlemelere gitmiştir.

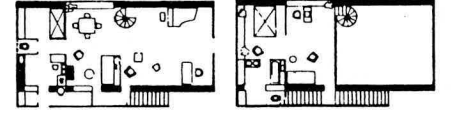
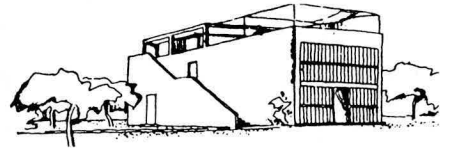
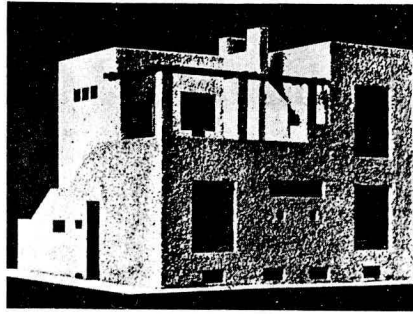
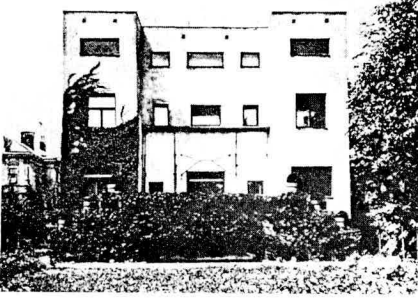
Ancak İkinci Dünya Savaşı mutlak Rasyonalizm'i mimaride yeniden kaçınılmaz kılmıştır. Bu nedenle 1950 yıllarına kadar diğer yapı türlerinde olduğu gibi ev mimarisinde de en saf ve duru örnekler verilmiş, rasyonalist anlayış doruk noktasına ulaşmıştır. Özellikle Mies van der Rohe ve bugün post-modernist olarak tanıdığımız Philip Johnson dönemin malzemesi olan çelik ve camı çok sade düzenlemelerle birleştirerek bu anlayışın en önemli öncüleri olmuşlardır.

Yüzyılımızın ikinci yarısından itibaren, devam etmekte olan rasyonalist anlayış yanında kişisel mimarî arayışlardan kaynaklanan çözümler başlamıştır. Böylelikle çeşitlenen ev mimarisi geniş bir yelpazeye yayılmıştır. Frank Lloyd Wright ise, bütün hayatı boyunca, bu gelişme çizgisinin pek çok noktasını belgeleyen nitelikte yapıt vermiş büyük bir kişiliktir.

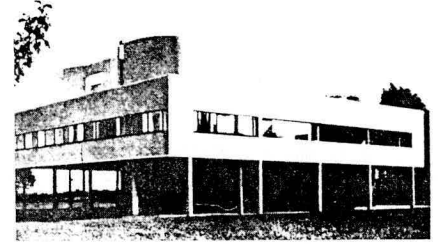
1970'li yıllarla birlikte ev mimarisini etkisi altına alan Post-Modernizm anlayışı, Eklektisizm'in bu alanda da yeniden hortlamasına neden olmuştur.

1900'lerin başında rasyonel akımı başlatan Adolf Loos'dan her türlü süslemeden arındırılarak sadeliğin ön planda tutulduğu örnekler.

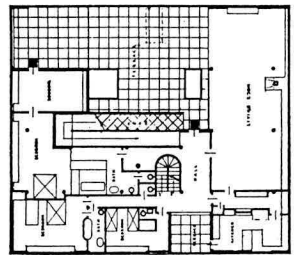
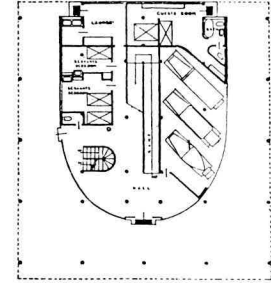
Öncüler: Le Corbusier, Walter Gropius, Mies van der Rohe.

7. Le Corbusier. Citrohan evi, 1920. Perspektif görünüş ve plânlar.

8-9. Le Corbusier. Villa Savoye. Poissy. 1929-31. Plânlar ve görünüş.

3

7

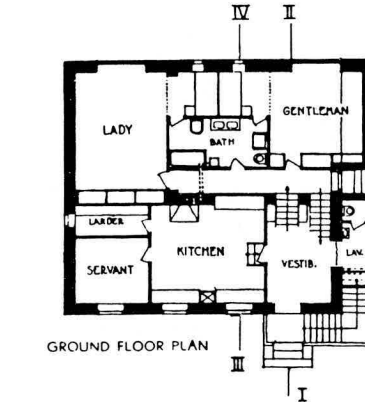
1

4

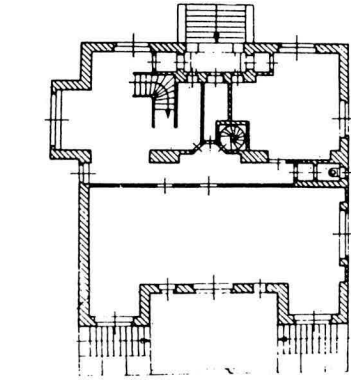
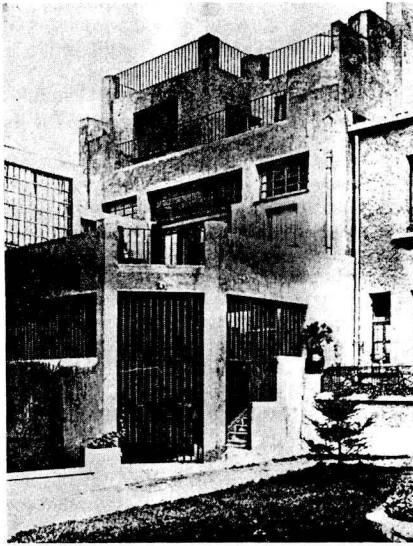
2

5

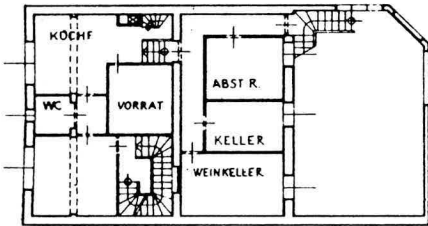
6

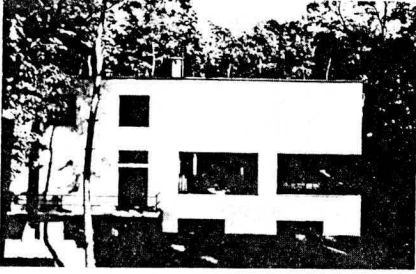
3-4. Adolf Loos. Bir villa projesi, Venedik. Plân ve maket resmi.

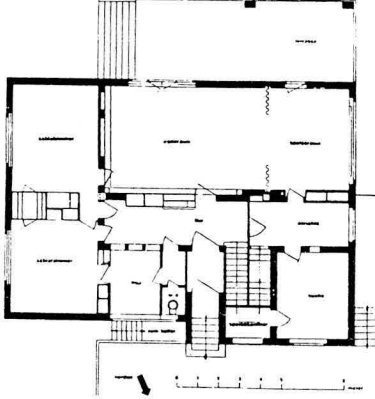
1-2. Adolf Loos. Steiner evi, Viyana, 1910. Plân ve görünüş.

5-6. Adolf Loos. Tzara evi, Paris, 1926. Plân ve görünüş.

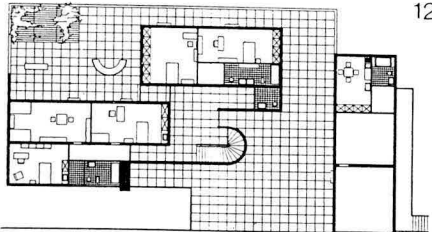
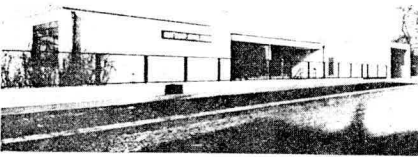

10

11

10-11. Walter Gropius. Bir ev projesi, Dessau, 1925. Plân ve görünüş.

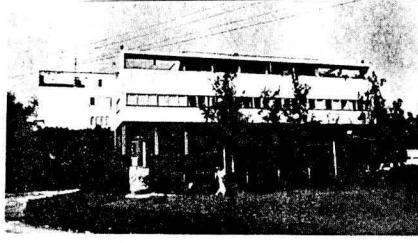

12

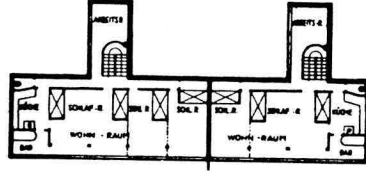
12-13. Mies van der Rohe. Villa Tugendhat, Brno, 1930. Plân ve görünüş.

13

Weissenhof yerleşmesinden ve aynı anlayışı sürdüren diğer yapılardan örnekler.

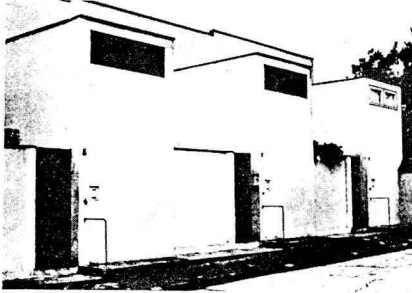

14

15

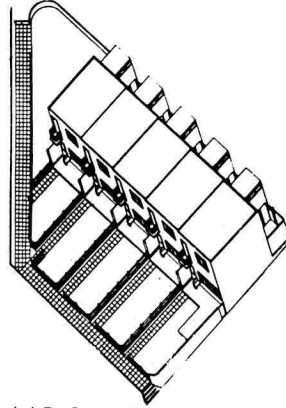
14-15. Le Corbusier. Bir ev projesi, Weissenhof Sitesi, Stuttgart, 1927. Plân ve görünüş.

16

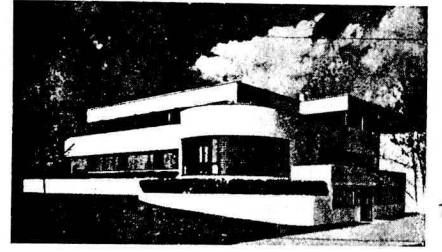
20. Abidin Mortaş. Bir ev projesi, Erenköy. Görünüş.

21. Zeki Sayâr. Bir villa projesi, Moda. Görünüş.

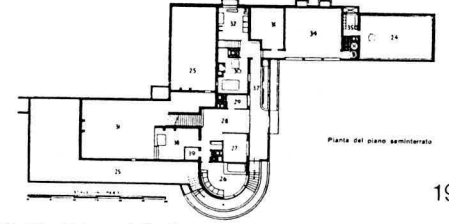

17

16-17. J.J.P. Oud. Bir ev projesi, Weissenhof Sitesi, Stuttgart, 1927. Perspektif ve görünüş.

18

19

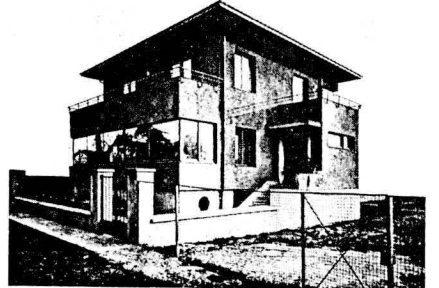
18-19. Edward D. Stone. Villa Mandel. Plân ve görünüş.

20

20. Abidin Mortaş. Bir ev projesi, Erenköy. Görünüş.

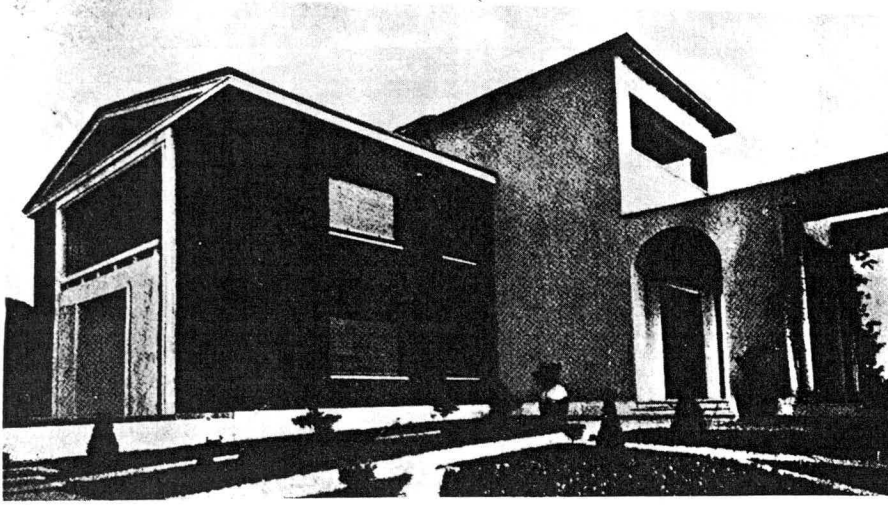
21. Zeki Sayâr. Bir villa projesi, Moda. Görünüş.

21

41

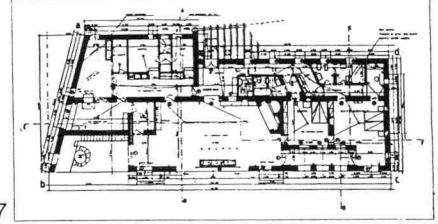
19'uncu Yüzyıl Eklektisizmini sürdüren bazı yanlarıyla Post-Modernizm'in geçmişe yönelik anlayışını 1930-50'li yıllara ait dönemde de canlı tutan birtakım ilginç örnekler.

22

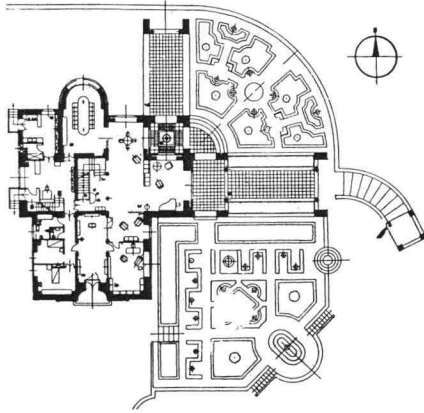

26

27

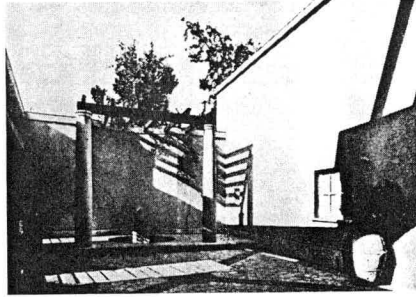
26-27. Giovanni Ponti. Villa M., Bordighera. Plân ve görünüş.

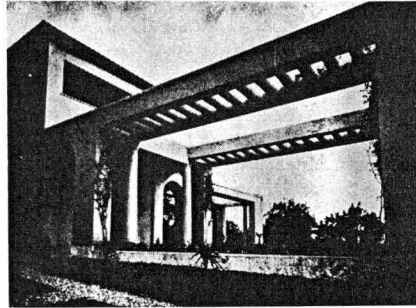
23

22-25. Michele Canino. Villa La Loggetta, Napoli. Plân ve çeşitli görünüşler.

42

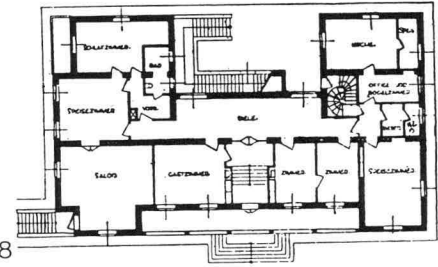

24

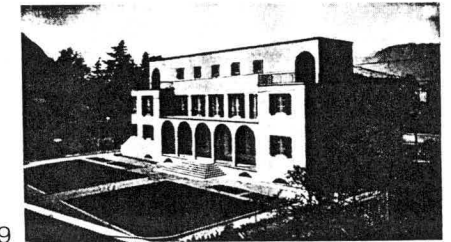

25

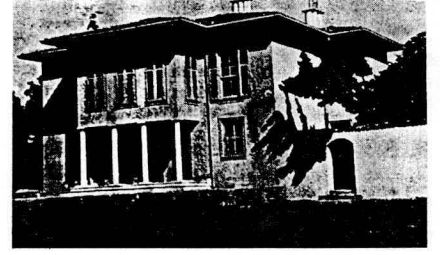
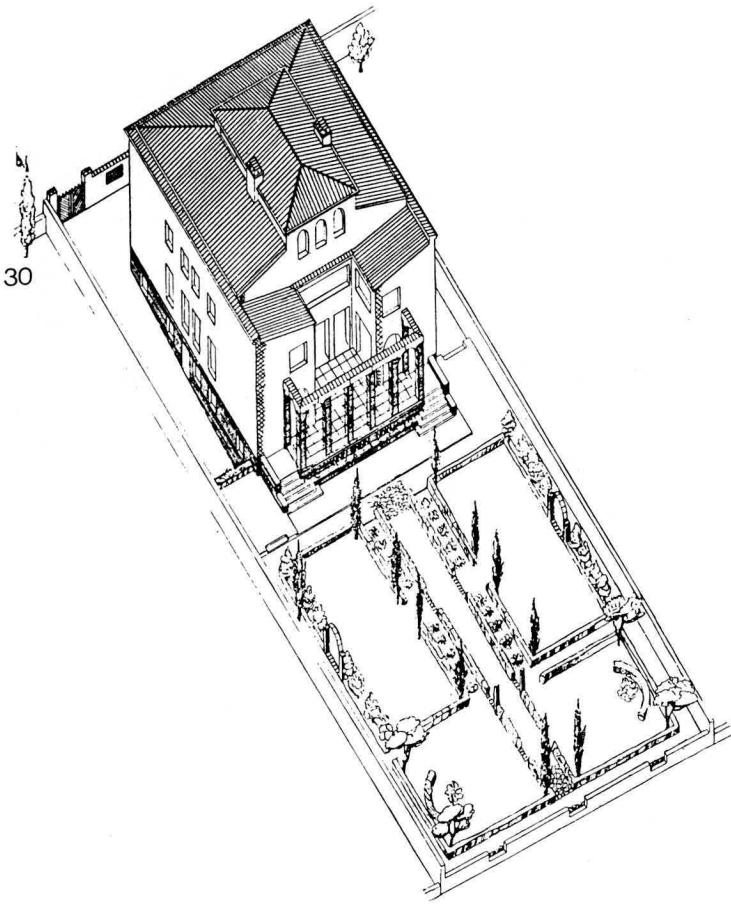
28-29. Clemens Holzmeister. Villa Pretz, Bolzano. Plân ve görünüş.

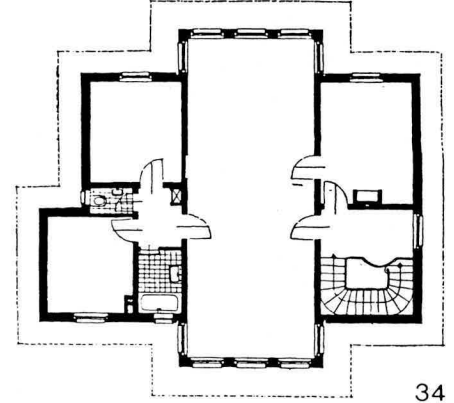
28

29

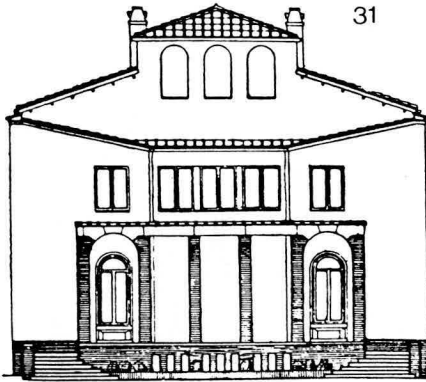
33

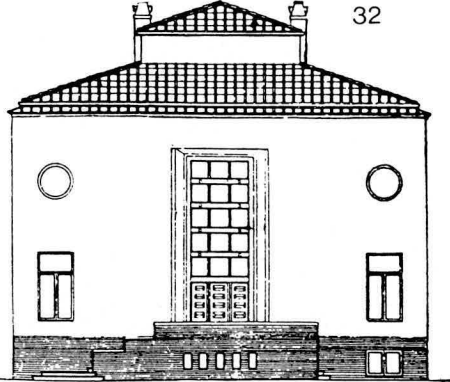
34

30-32. E. Lancia. Bir villa projesi, Roma.
Perspektif görünüş ve cepheleer.

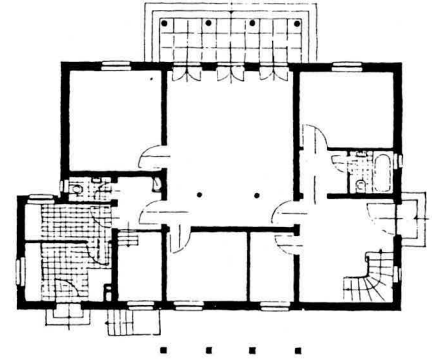
35

31

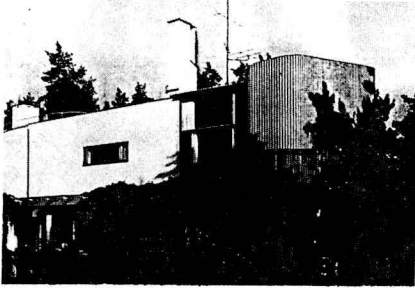
32

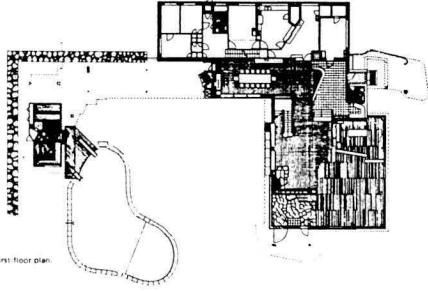
33-35. Sedad Hakkı Eldem. Ayaşlı Yalısı,
Beylerbeyi. Görünüş ve plânlar.

43

Mimarlıkta sübjektif davranışın savunucusu olan Aalto'nun doğal malzeme, doku ve serbest düzende yumuşak biçimler kullanarak doğayla yapı arasındaki karşıtlığı hafifletmeyi amaçladığı konutlarından iki örnek.

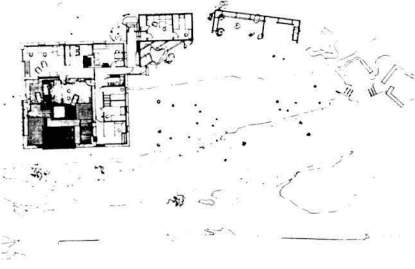

36

37

36-37. Alvar Aalto. Villa Mairea, Noormarkku, 1937-38. Plân ve görünüş.

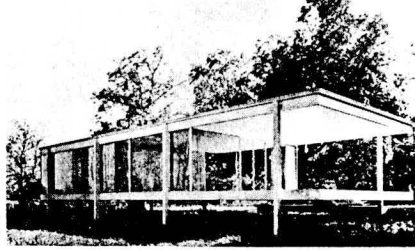

38

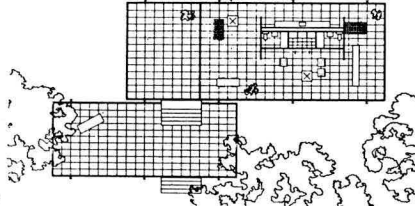
38. Alvar Aalto. Mimarın yazlık evi, Muuratsalo, 1953. Plân.

44

İlk çalışmalarındaki aksine mekândaki serbest kademelenmeyi minimuma indirerek kesin bir pürizme ulaşan Mies'in ve izleyicilerinin bu konutları, plândaki tümdengelen anlayış ve cephedeki her türlü tek defalıktan kaçınılan evrensel davranışla kesin Rasyonalizm'in en başarılı örnekleri sayılır.

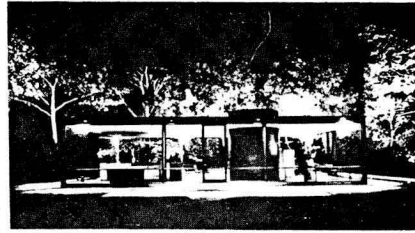

39

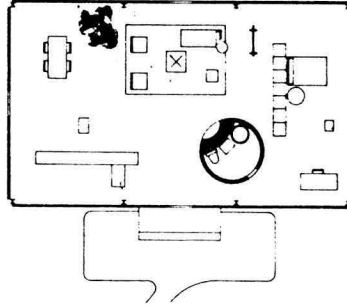

40

39-40. Mies van der Rohe. Farnsworth evi, Illinois, 1950. Plân ve görünüş.
41-42. Philip Johnson. Cam Ev New Canaan, 1949. Plân ve görünüş.

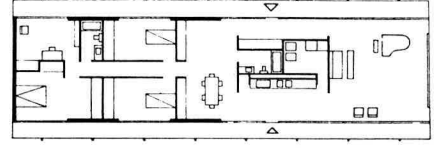
41

42

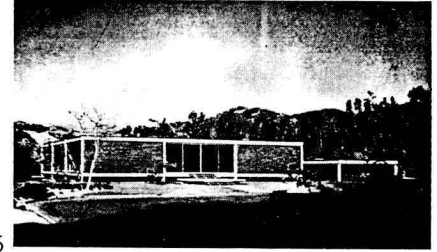
43

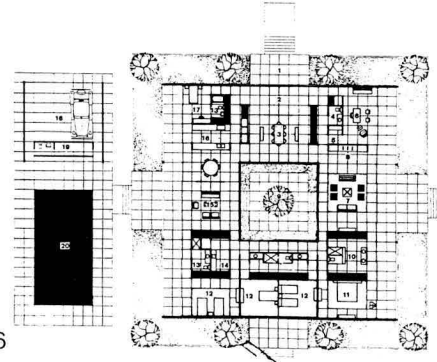
44

43-44. Dean L. Gustavson. Bir ev projesi, Salt Lake City. Plân ve görünüş.

45-46. Craig Ellwood. Rosen evi, Los Angeles, 1962. Plân ve görünüş.

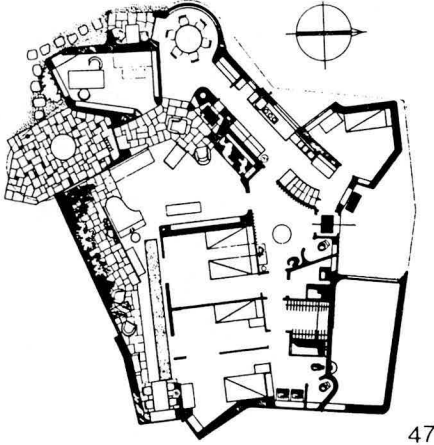

45

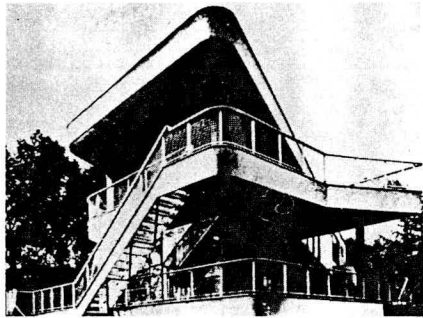

46

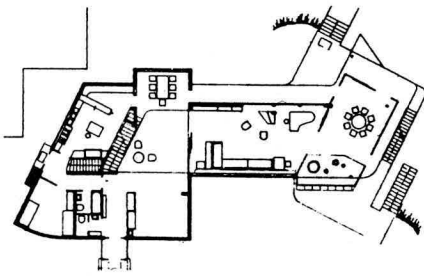
Rasyonalizm'in evrensel kalıpları yerine, tek defaya özgü, çeşitliliği ve özellikle mekân algılaması açısından zengin ve sürprizli yaşantıları tercih eden subjektif bir anlayışın sonucu olan irrasyonel örnekler ve biçimsel zenginleşme.

47. Hugo Haering. Bir ev projesi, 1946. Plân.

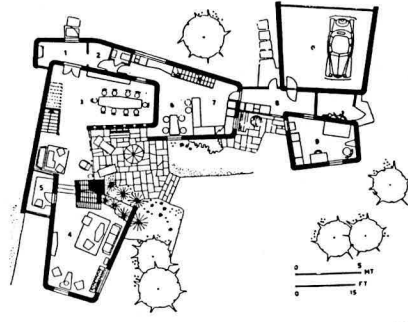

48

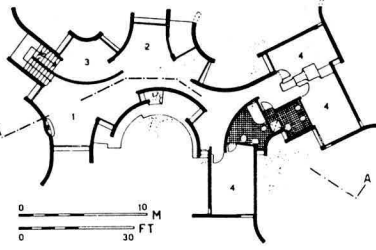
48-49. Hans Scharoun. Schminke evi, Lobau, 1933. Plân ve görünüş.

49

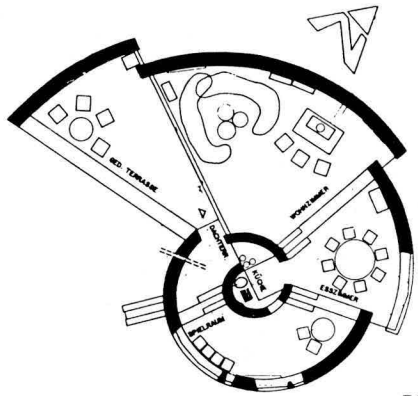
50

50. Ralph Erskine. Tesdorpf evi, Skövde. Plân.

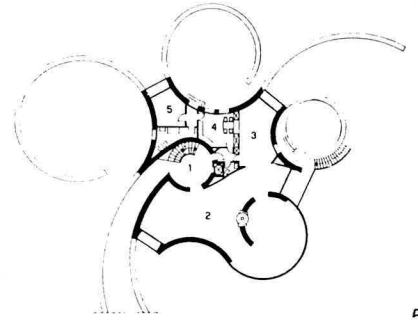
51

51. Paolo Portoghesi. Andreis evi, Rieti. Plân.

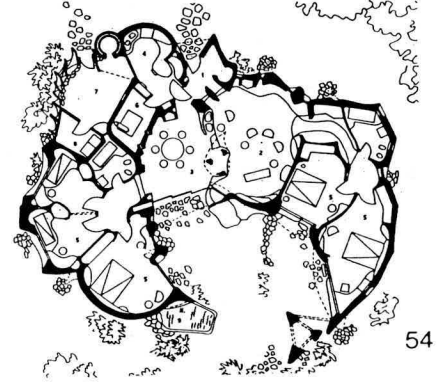
52

52. Felix Wyler. Bir ev projesi, Moléson. Plân.

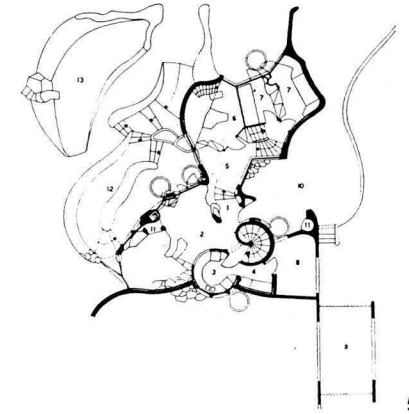
53

53. Bruno Fedrigolli. Lorenzotti evi, Brescia. Plân.

54

54. Gian Simonetti. Gandino evi, La Spezia. Plân.

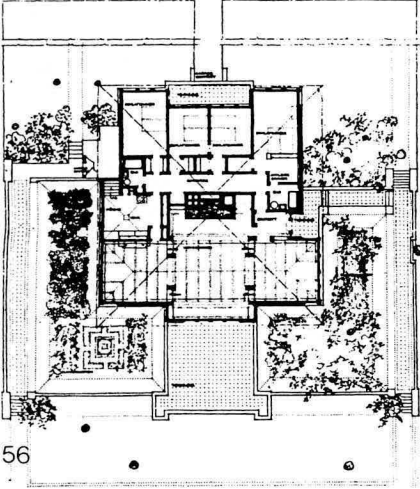

55

55. Gian Simonetti. Diserens evi, Lozan. Plân.

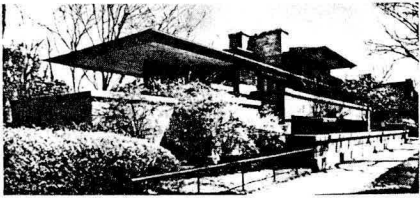
45

Çevrenin bütün verilerini en geniş ölçüde kullanan Wright'ın konutlarında güçlü bir dinamizm ve kişisel bir ifade görülür. Aşağıdaki örnekler herhangi bir kategorik davranışa kapılmadan birbirinden çok farklı çözüm yollarını aynı başarıyla uyguladığını göstermesi açısından önemlidir. Bu sayede Wright mimarlıkta doğmacılığa karşı güçlü bir engel oluşturmuştur.

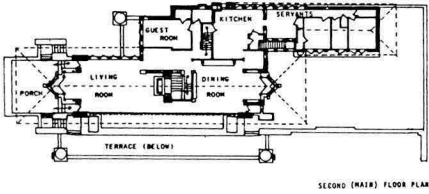

56

56. Frank Lloyd Wright, Cheney evi, Illinois. Plân.

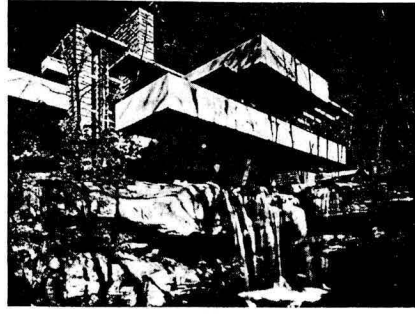
57

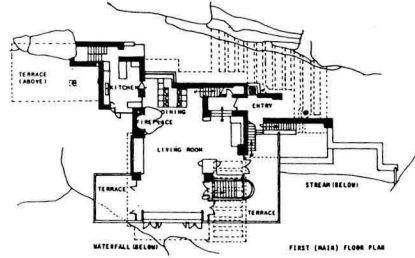
58

57-58. Robie evi, Chicago, 1909. Plân ve görünüş.

46

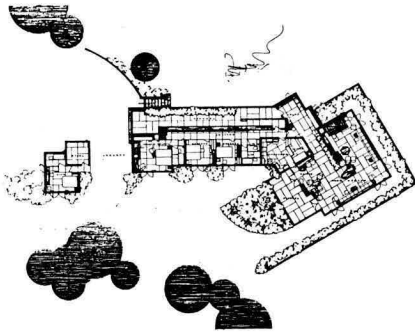

59

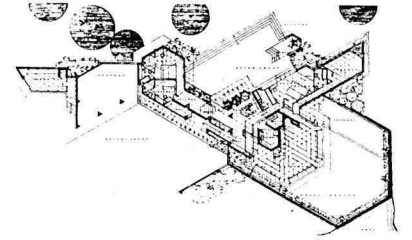
60

59-60. Kaufmann evi, Bear Run, 1936. Plân ve görünüş.

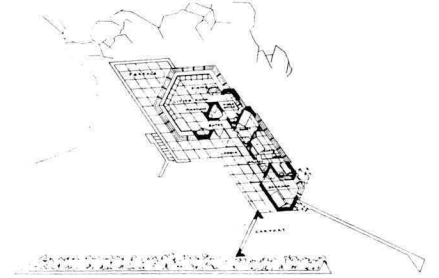
61

61. Lowell Walter evi, Iowa, 1945. Plân.

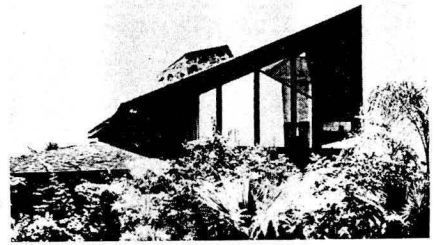
62

62. Carlton David Wall evi, Plymouth, 1941. Plân:

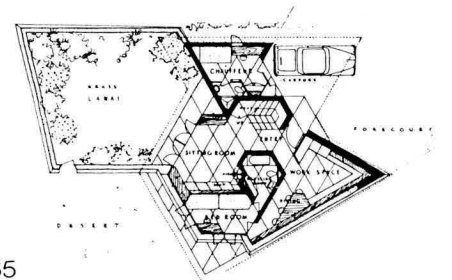

63

63. Clinton Walker evi, California, 1948. Plân.

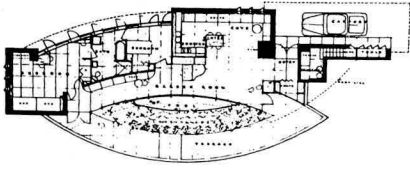

64

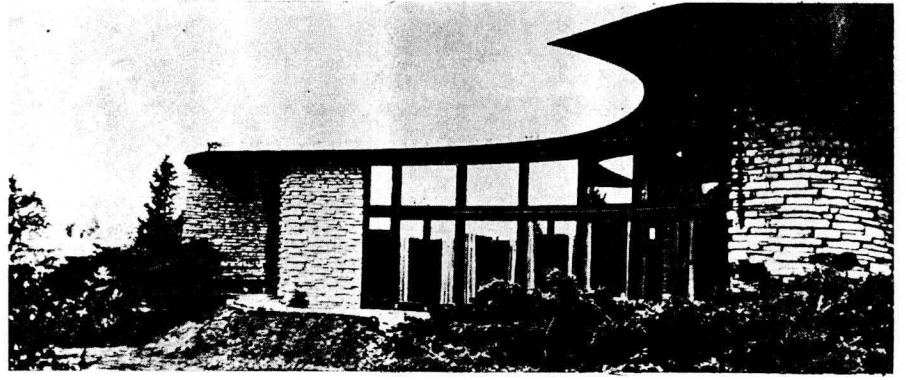
65

64-65. Jorgine Boomer evi, Phoenix, 1953. Plân ve görünüş.

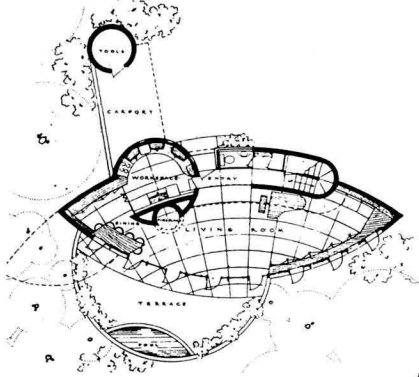

66. Kenneth Laurent evi, Illinois, 1949. Plân.

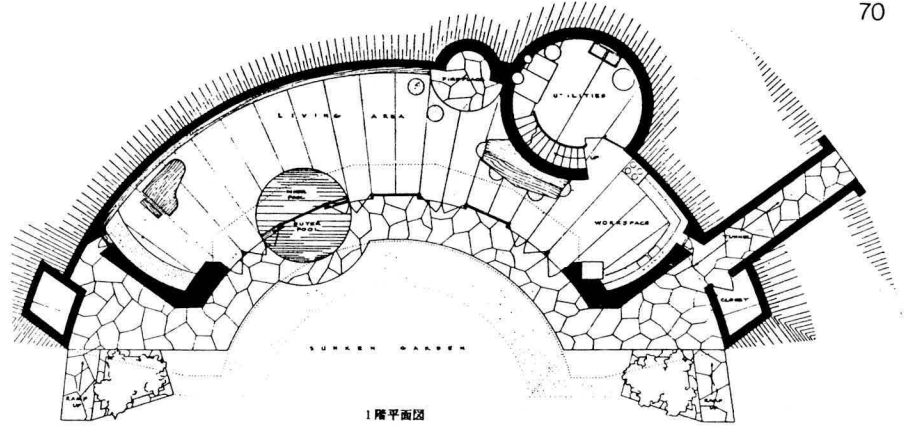
66

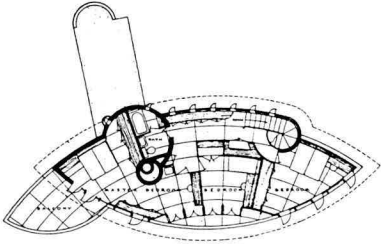
70

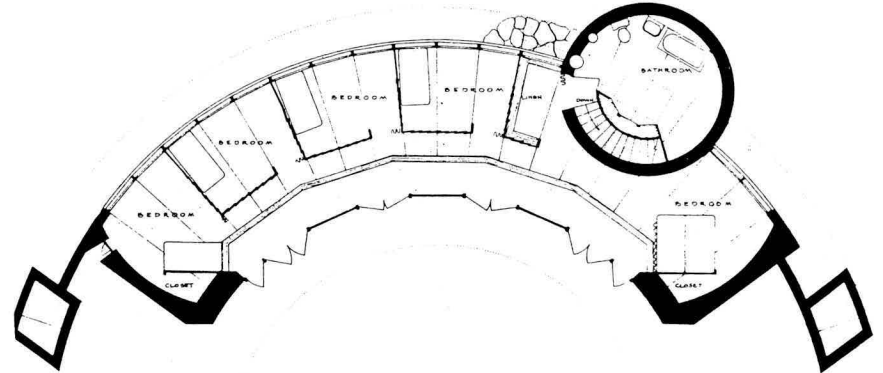
67

71

68

72

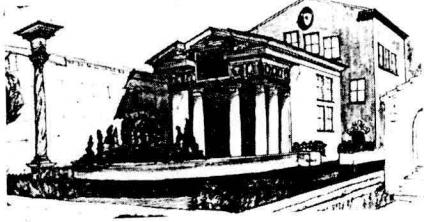
69

67-69. Robert Llewellyn Wright evi, Maryland, 1953. Görünüş ve plânlar.

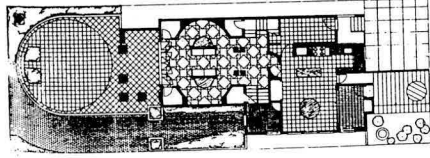
70-72. Herbert Jacobs evi, Wisconsin, 1943. Görünüş ve plânlar.

47

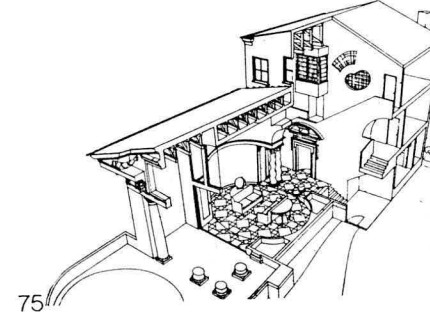
Modern mimarinin semantik yönüyle zayıf ve yetersiz olduğunu ileri sürerek ortaya çıkan Post-Modernizm, çözüm olarak ucuz bir simgeciliği önermektedir. Önce yüzyılımızın başında, daha sonra kısmen de olsa, 1930-1950'li yıllara ait dönemde de rastlanan mimarideki gerici anlayışın yeni bir halkasını oluşturan Post-Modernizm, geçmişe yönelik taklit ve aktarmacılığa dayalı temel anlayışını konut mimarisinde oldukça yoğun bir biçimde hissettirmektedir.

73

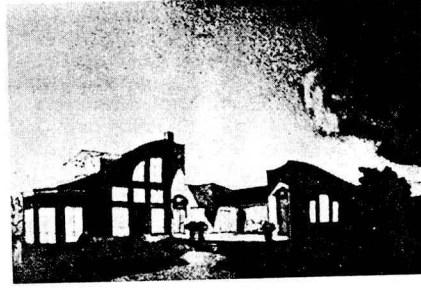
74

75

73-75. Thomas Gordon Smith. Matthews Street evi, 1978. Plân ve perspektifler.

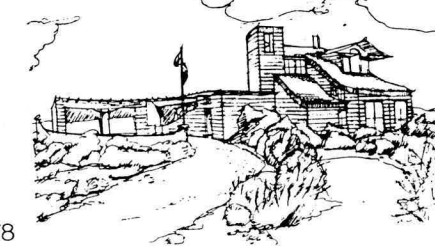
48

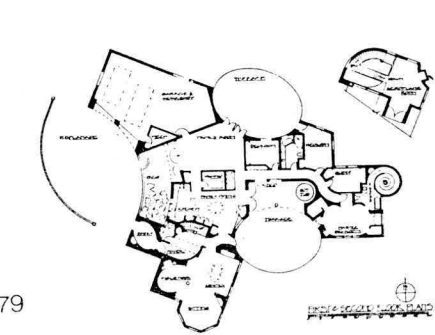
76

77

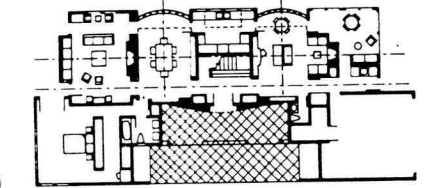
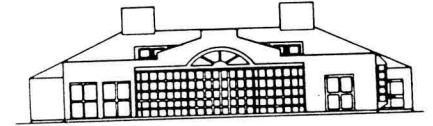
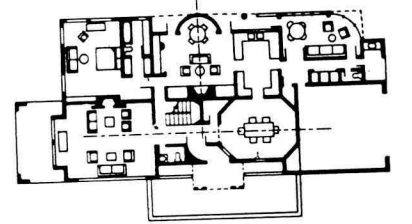
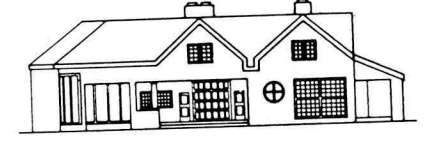

78

79

76-79. Thomas Gordon Smith. Richard and Sheila Long evi, Carson City, 1977. Plân, görünüş ve perspektifler.

80

80. Robert Venturi. Fairfield County evi, Connecticut, 1977-78. Plân ve görünüşler.